

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/124/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8514203036
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 10. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8514203036.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Daniely Babinovej a JUDr. Martina Barana, v právnej veci žalobkyne C., zastúpenej JUDr. Martou Konkolovou, advokátkou AK so sídlom v Starej Ľubovni, Jarmočná 79, proti žalovaným X./ M..X.XXXX, bytom K., zastúpeným JUDr. Michalom Dicom, advokátom so sídlom v Starej Ľubovni, 17. novembra 20, o určenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu s príslušenstvom, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa zo dňa 19.04.2018 č. k. 2C/130/2014 - 443 jednohlasne takto rozhodol

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok vo výroku I..

Zrušuje rozsudok vo výroku II. a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvej inštancie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu zamietol a žalovaným v 1.až 3.rade priznal vo vzťahu k žalobkyni náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. V dôvodoch rozhodnutia súd prvej inštancie poukázal na to, že na úspech žaloby vo veci vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu nestačí len preukázať, že niekto chodí po stanovenú vydržaciú dobu cez cudzí pozemok. Cez cudzí pozemok možno prechádzať na základe rôznych právnych dôvodov. Môže ísť napríklad o záväzkový vzťah, môže ísť o výprosu, môže ísť o užívanie cudzieho pozemku ako účelovej komunikácie a pod.. Skutočnosť, že sa niekto správa spôsobom, ktorý napĺňa možný obsah práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, napr. prechádza cez cudzí pozemok, tak ako to bolo v tomto prípade, ešte neznamená, že je držiteľom vecného práva. Taký držiteľ je iba ten, kto so zreteľom na všetky okolnosti je v dobrej viere, že mu právo zodpovedajúce vecnému bremenu patrí, nestačí iba subjektívne presvedčenie o jeho práve. Z vykonaného dokazovania podľa súdu prvej inštancie vyplynulo, že účastníkmi F., od existencie ktorej žalobkyňa odvádza svoje nároky, neboli jej priami právni predchodcovia. Zdôraznil, že samotná žalobkyňa nemala v konaní ustálené, kto je účastníkom F., keď v podaní zo dňa 21.9.2016 tvrdila, že cestu užívala rodina Q. K. staršieho - starého otca žalobkyne, pričom starým otcom žalobkyne bol M. K.. Podľa predložených listinných dôkazov súd prvej inštancie zistil, že prastarý otec žalobkyne Q. K. narodený v roku XXXX bol účastníkom spomínanej F., ale bol ním brat staré otca žalobkyne, ktorého prezývali W.. Z dokazovania ďalej nebolo zistené, že by žalobkyňa, či jej právni predchodcovia bývali na „fundušu W.“, ktorý je spomínaný v texte F., „W.“ prezývali rodinu Q. K., nebolo preukázané tvrdenie, aby dom číslo súpisné XX bol niekedy vo vlastníctve účastníkov F. a navyiac, zo znenia textu F. nevyplýva oprávnenie práva prechodu pre vlastníkov domu číslo súpisné XX. Na základe týchto skutočností súd prvej inštancie dospel k záveru, že na úspešnosť takejto žaloby chýba splnenie zákonnej podmienky, a to titul nadobudnutia práva zodpovedajúceho vecnému bremenu práva prechodu cez sporné nehnuteľnosti v prospech vlastníkov stavby - rodinného

domu č. súp. XX. Žalobkyňa nepreukázala oprávnenosť svojho nároku, preto žalobu zamietol a o trovách konania strán sporu rozhodol podľa § 255 a nasl. CSP.

3. Proti tomuto rozsudku podala včas odvolanie žalobkyňa, ktorá navrhla rozsudok zrušiť a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, alternatívne navrhla rozsudok zmeniť tak, aby jej žalobe bolo vyhovené. Vytýka súdu prvej inštancie nesprávny procesný postup, keď tento v konaní nepostupoval podľa § 181 ods. 2 CSP. Ďalej zdôrazňuje, že účastníkom dohody bol podľa ich názoru Q. K., nar. XXXX, ktorý zároveň bol jej prastarým otcom, avšak bez ohľadu na to, aký Q. K., vystupoval ako účastník v rámci predmetnej dohody je relevantná podľa jej názoru tá skutočnosť, že D. vzťahuje na vecné bremeno spočívajúce v práve prechodu in rem, čo vyplýva z formulácie „poťažme aj tá familia, ktorá v budúcnosti bude bývať na fundušu W.“. Ide o vecné bremeno spojené s vlastníctvom veci a prechádza aj na právnych nástupcov, pričom oprávneným je vždy vlastník veci. Existencia dobrovoľnej D. a výkon práva na jej základe, nebol spochybnený a dlhé roky bol rešpektovaný. F. D. z roku XXXX rieši spôsob a rozsah prechádzania cez sporné nehnuteľnosti pre vlastníkov domov č. XX, to vyplynulo z vykonaného dokazovania, predovšetkým z evidenčného listu č. XXX a tiež z vyjadrenia Q.. Q. K., z ktorého plynie, že po predaji jeho nehnuteľnosti v B., odovzdal dohodu podpísanú právnymi predchodcami sporných strán. Potvrdil, že počas celého obdobia vlastníci záhrad a polí za dvorom a stodolou rodiny V., teda rodiny V., V. a K. mali prístup k týmto pozemkom cez prístupovú cestu. Poukazuje ďalej na výpoveď svedkyne V. A.. Zdôrazňuje, že jej právní predchodcovia aj ona sama dlhodobo túto prístupovú cestu užívali a na rozdiel od žalovaných jej rodina v obci B. aj dlhé roky žila a naďalej tam žijú. Tvrdí, že v zásade celá rodina celá rodina K. bola označovaná za „W.“, a nie je pravdou, že sa tak označovala len určitá vetva rodiny. Súd prvej inštancie neuviedol, podľa akej právnej normy posudzoval splnenie podmienok pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním a u akého subjektu tieto podmienky skúmal. Súd prvej inštancie sa mal zaoberať dobromyseľnosťou rodičov žalobkyne, resp. jej samotnej, ktorí na základe F. a dlhoročného reálne vykonávaného práva prechodu sa mohli oprávnené domnievať, že sú oprávnení z vecného bremena zodpovedajúceho právu prechodu in rem v prospech vlastníkov rodinného domu č. XX, a to na základe vydržania už ich právnymi predchodcami. Nesúhlasí tiež s rozhodnutím o trovách konania a uvádza, že súd prvej inštancie nezohľadnil ust. § 257 CSP, keď v tejto súvislosti nevzal do úvahy okolnosti vzniku sporu, k postoju žalobkyne a k postoju žalovaných pokiaľ ide o riešenie vzniknutej situácie.

4. Žalovaní navrhli rozsudok potvrdiť ako vecne správny. Zdôrazňujú, že v priebehu takmer 10-ročného konania v danej veci zo strany žalobkyne neboli preukázané skutočnosti podporujúce jej návrh. K neopodstatnenosti žaloby uviedli, že žalobkyňa najprv žiadala určiť, že vydržaním nadobudla právo zodpovedajúce vecnému bremenu prechodu cez parcelu KN XX, neskôr navrhla určiť, že je vlastníčkou tejto parcely. Pokiaľ ide o námietky žalobkyne uvedené v odvolaní, poukazujú na obsah rozsudku súdu prvej inštancie, ktorý sa podľa ich názoru v priebehu konania náležitým spôsobom vyporiadal so všetkými okolnosťami veci, a to jasne a zrozumiteľne a takto aj vydané rozhodnutie odôvodnil.

5. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok v zmysle zásad vyjadrených v § 379 a nasl. zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP) spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP) a dospel k záveru, že pokiaľ ide o vec samú, odvolanie žalobkyne opodstatnené nie je.

6. V súvislosti s vecou samou je potrebné zdôrazniť, že súd prvej inštancie v konaní dostatočne zistil skutkový stav, vec správne právne posúdil, o veci následne správne rozhodol a skutkové zistenia prvoinštančného súdu majú oporu vo vykonanom dokazovaní. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom vo veci samej, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

7. Odvolací súd sa vo vzťahu k odvolacím námietkam žalobkyne zaoberal predovšetkým tým, či postupom súdu prvej inštancie nedošlo k takému nesprávnemu procesnému postupu, ktorý by znemožnil stranám uskutočňovať im patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (odvolací dôvod uvedený v ust. § 365 ods. 1 písm. b) CSP).

8. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje predovšetkým na obsah zápisnice o pojednávaní konanom dňa 21.9.2017 (č.l. 398), protokoláciu ktorej strany nenamietali. Pojednávania sa zúčastnili strany sporu

a ich právni zástupcovia, pričom je zrejmé, že na tomto pojednávaní zákonná sudkyňa oboznámila strany sporu, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi nimi sporné a ktoré považuje za nesporné, ako aj, ktoré dôkazy vykoná, predovšetkým v súvislosti s obsahom predtým vydaného rozhodnutia odvolacieho súdu. Je teda zrejmé, že súd prvej inštancie v konaní postupoval v zmysle predpokladov § 181 ods. 2 CSP, a preto odvolacia námietka žalobkyne v tomto smere dôvodná nie je.

9. Je ďalej zrejmé, že žalobkyňa sa vo vzťahu k žalovaným žalobou zmenenou v priebehu konania so súhlasom súdu domáha určenia, že vlastník stavby - rodinného domu súp. č. XX, má právo prechodu peši a vozom cez pozemok KN C č. XX o výmere 46 m², vedený na LV č. XXX, kat. úz. B., pozemok parcela KN C č. XX vo výmere XXX m², vedený na LV č. XXX, kat. úz. B. a cez pozemok KN C č. XX o výmere 535 m², vedený na LV č. XXX, kat. úz. B. tak, ako je to zakreslené v geometrickom pláne č. XX/XXXX zo dňa XX.XX.XXXX. Uplatnený nárok odvodzovala aj poukazom na existenciu F. z 15.5.1939, ktorá sa mala týkať jej právnych predchodcov a riešila spôsob a rozsah predchádzania cez sporné nehnuteľnosti, platila pre užívateľov súp. č. XX a č. XX s tým, že v rodinnom dome č. XX žili jej právni predchodcovia.

10. Ako už bolo skôr uvádzané, ustanovenia o vydržaní vlastníckeho práva platili obdobne u vydržaní iných vecných práv (§ 118 zákona č. 141/1950 Zb. účinného od 1.1.1951 do 31.3.1964). Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. účinný od 1.4.1964 oproti skoršiemu právnemu stavu vydržanie vôbec neumožňoval a v podstate len rešpektoval vydržaním nadobudnuté vlastníctvo k veci alebo k právam do 31.3.1964. Novela Občianskeho zákonníka vykonaná zákonom č. 131/1982 Zb. opätovne zaviedla inštitút vydržania (§135a) a súčasne umožnila pre vydržanie započítať aj dobu, po ktorú občan alebo jeho právny predchodca mal vec alebo právo v nepretržitej držbe s tým, že tento čas neskončí skôr než uplynutím jedného roka od účinnosti tohto právneho predpisu. Ďalšia novela Občianskeho zákonníka vykonaná zákonom č. 509/1991 Zb. účinná od 1.1.1992 podstatne rozšírila spôsobilosť predmetu vydržania, umožnila vydržať pozemky do vlastníctva držiteľa (a nie štátu) a umožnila vydržanie aj voči štátu, ako i možnosť vydržať vlastnícke právo právnickou osobou. Tento Občiansky zákonník tiež určuje možnosť právo zodpovedajúce vecnému bremenu nadobudnúť výkonom práva - vydržaním pri splnení zákonných podmienok (§ 134 Občianskeho zákonníka).

11. Vecné bremeno je vo všeobecnosti zaťaženie pre vlastníka nehnuteľnosti, obmedzením vo výkone vlastníckeho práva a na druhej strane, oprávnenie osoby odlišnej od vlastníka vo vzťahu k užívaniu nehnuteľnosti realizovať svoje právo. Predpoklady vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu sú rovnaké ako predpoklady nevyhnutné na vydržanie vlastníckeho práva. Nevyhnutnou podmienkou daného spôsobu nadobudnutia práva zodpovedajúceho vecnému bremenu je predovšetkým existencia právneho dôvodu, z ktorého subjekt so zreteľom na všetky okolnosti môže objektívne vyvodzovať a byť v dobrej viere, že z určitého právneho vzťahu (v skutočnosti len domnelého) na jednej strane jemu patrí právo k cudzej veci spôsobilé byť obsahom vecného bremena a že na druhej strane je iný subjekt povinný strpieť výkon tohto práva.

12. Jedným zo základných predpokladov oprávneného držiteľa práva zodpovedajúceho vecnému bremenu je dobromyseľnosť v tom, že mu uvedené právo náleží, pričom uvedené presvedčenie musí byť podložené konkrétnymi skutočnosťami a preukázané dôkazmi. Zároveň oprávnený držiteľ práva zodpovedajúceho vecnému bremenu musí byť so zreteľom ku všetkým okolnostiam dobromyseľný o tom, že sa stal subjektom práva na základe zákonom predpokladaného spôsobu vzniku vecného bremena. To znamená, že je v dobrej viere, že právo, ktoré vykonáva mu patrí, resp. riadne vzniklo alebo naň prešlo. K vydržaniu nemôže dôjsť, ak domnelý oprávnený nepoužíva pozemok ako prechod a prejazd len pre seba, ale napr. sporná časť pozemku bola v minulosti používaná aj ostatnými občanmi. Teda na vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu nestačí faktický výkon tohto práva, ale oprávnený držiteľ musí vykonávať toto právo pre seba a byť v dobrej viere, že mu toto právo aj patrí. Dobromyseľnosť je psychický stav, vnútorné presvedčenie subjektu, preto sama o sebe nemôže byť predmetom dokazovania. Týmto sú ale skutočnosti vonkajšieho charakteru, ktorými sa toto vnútorné presvedčenie prejavuje navonok. Sú to skutočnosti vonkajšieho sveta, z ktorých je možné vyvodiť presvedčenie nadobúdateľa o dobromyseľnosti, teda, že mu vec alebo právo patrí.

13. Súd prvej inštancie v závislosti od vykonaného dokazovania zistil, že účastníkmi F. D. z obdobia roku XXXX neboli priami právni predchodcovia žalobkyne, ale týmto bol brat jej starého otca Q. K., nar. v roku XXXX, v obci prezývaný „W.“. V konaní neboli preukázané tvrdenia žalobkyne o tom, že jej starí rodičia M. a P. K., vstúpili do oprávneného výkonu daného práva v roku XXXX po dohode s K. (krstné

meno bližšie neuvedené) a pokiaľ ide o rodinný dom súp. č. XX, uvedený na výpise z evidenčného listu č. XXX, kat. úz. B., tento v čase začatia konania ani nebol zapísaný v katastri nehnuteľnosti. Stalo sa tak až v priebehu konania na základe potvrdenia o nadobudnutí stavby zo X.XX.XXXX v prospech rodičov žalobkyne. Súd prvej inštancie ďalej správne zdôraznil nepreukázanie tvrdenia o tom, aby žalobkyňa, resp. jej právni predchodcovia bývali na pozemku „W.“, ktorý je spomínaný v texte F. D., ako i to, aby už uvádzaný rodinný dom súp. č. XX bol vo vlastníctve účastníkov tejto dohody a aby ich táto ďalej zaväzovala.

14. Odvolací súd už uvádzal, že na vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu nestačí len faktický, aj keď dlhodobý výkon tohto práva (vyjadrenie Q.. Q. K.), ale musí byť preukázané, že oprávnený držiteľ vykonáva toto právo pre seba na základe konkrétneho titulu pre vstup do držby a je v dobrej viere, že toto právo mu patrí. Súd prvej inštancie správne vyhodnotil nedostatočné preukázanie uvádzaných predpokladov a v kontexte všetkých uvádzaných okolností hodnotí odvolací súd napadnuté rozhodnutie vo veci samej ako vecne správne. Preto rozsudok vo výroku I. potvrdil postupom podľa § 387 CSP.

15. Pokiaľ ide o výrok o trovách konania strán sporu, je potrebné vo všeobecnosti uviesť, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania strán platí zásada zodpovednosti za výsledok a zásada zodpovednosti za zavinenie a náhodu, a teda ust. § 255 a nasl. CSP. Keďže povinnosť nahradiť trovy konania sa môže v tom-ktorom konkrétnom prípade javiť ako neprimeraná tvrdošť, ust. § 257 CSP umožňuje súdu, aby vo výnimočných prípadoch z dôvodov hodných zvláštneho zreteľa stranám, ktoré by inak mali právo na náhradu trov konania, túto náhradu celkom alebo sčasti nepriznal. Úvaha súdu o tom, či ide o výnimočný prípad a či sú tu dôvody zvláštneho zreteľa musí vychádzať z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci, prihliada sa tiež k majetkovým, sociálnym, osobným a ďalším pomerom všetkých strán sporu, keďže je potrebné vziať zreteľ nielen na pomery toho, kto by mal nahradiť trovy konania, ale tiež sa musí uvážiť, ako by sa takéto rozhodnutie dotklo majetkových pomerov oprávnenej strany, k okolnostiam, ktoré viedli uplatneniu nároku a pod..

16. V prípadoch, keď má byť priznaná náhrada trov konania je potrebné zistiť tiež to, či možno použiť ust. § 257 CSP, a teda, či nejde o prípad hodný osobitného zreteľa a keďže súd prvej inštancie sa možnosťou eventuálneho postupu podľa § 257 CSP pri rozhodovaní o trovách konania strán sporu, či už v plnom rozsahu alebo v časti nezaoberal, odvolací súd rozsudok vo výroku II. zrušil postupom podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP a vrátil mu vec na ďalšie konanie (§ 391 ods. 1 CSP). Súd prvej inštancie sa v ďalšom konaní vyporiada s tým, či navrhovaná aplikácia ust. § 257 CSP je v prejednávanej veci možná a akceptovateľná, a to aj pri zohľadnení argumentácie uvádzanej v tomto smere zo strany žalovaných. V novom rozhodnutí o veci súd prvej inštancie rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).